

Inštitút pre výskum práce a rodiny
Institute for Labour and Family Research

**VÝCHODISKOVÝ DOKUMENT K MOŽNOSTIAM
VYTVORENIA ŠPECIALIZOVANÝCH POLICAJNÝCH
TÍMOV PRE PRÍPADY NÁSILIA NA ŽENÁCH
A DOMÁCEHO NÁSILIA**

Východisková analýza

JUDr. Andrea Babušáková, JUDr. Marek Piš

2019

„Domov musí byť bezpečné miesto pre všetkých“

Východiskový dokument k možnostiam vytvorenia špecializovaných policajných tímov pre prípady násilia na ženách a domáceho násilia

Východisková analýza

JUDr. Andrea Babušáková, JUDr. Marek Píš

Bratislava, 2019

Inštitút pre výskum práce a rodiny vydal túto publikáciu ako súčasť výstupov národného projektu Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie OP ĽZ NP 2018/4.1.2/01., ktorý sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, www.esf.gov.sk

Odborná garancia: Oľga Pietruchová

Vydanie: Prvé vydanie

Vydavateľ: Inštitút pre výskum práce a rodiny

Rok vydania: 2019

Rozsah: 25

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

OBSAH

1. Pojem násilie na ženách a domáce násilie z pohľadu činnosti Policajného zboru	3
2. Organizačná štruktúra PZ, útvary PZ.....	6
2.1. Krajské riaditeľstvá PZ a okresné riaditeľstvá PZ.....	7
2.2. Odbor kriminálnej polície	8
2.3. Odbory poriadkovej polície	11
2.4. Základné útvary PZ	11
3. Vyšetrovateľ PZ, poverený príslušník PZ a operatívny pracovník PZ.....	15
4. Policajti „prvého kontaktu“	17
5. Operačné strediská a domáce násilie	18
6. Vzdelávanie príslušníkov PZ	21

1. POJEM NÁSILIE NA ŽENÁCH A DOMÁCE NÁSILIE Z POHĽADU ČINNOSTI POLICAJNÉHO ZBORU

Rozhodujúcim pri hľadaní riešení čo najefektívnejšieho prístupu v prípadoch násillia na ženách a domáceho násillia, je vymedzenie a definovanie pojmov. Z právneho pohľadu možno uviesť, že v SR absentuje legálna definícia pojmu „*násillie na ženách*“. Definíciu tohto pojmu obsahuje dokument Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014-2019, schválený uznesením vlády SR č. 730 zo dňa 18. decembra 2013, ktorý vychádza z definícií v Dohovore Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu.

„*Násillie na ženách*“ v zmysle tohto dokumentu je chápané ako porušenie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Pod týmto pojmom sa rozumejú všetky činy rodovo podmieneného násillia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú, ale aj ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote.

PZ sa v rámci svojej činnosti riadi ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Tu je potrebné uviesť, že Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu Slovenská republika doposiaľ neratifikovala a Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2014-2019 nemá povahu všeobecne záväzného právneho predpisu.

Absencia definície pojmu násillia na ženách najmä z hľadiska taxatívneho právneho vymedzenia protiprávných konaní, ktoré možno subsumovať pod tento pojem, môže byť jednou z prekážok kreovania tzv. špeciálnych policajných tímov pre tieto prípady. PZ sa v rámci svojej činnosti stretáva s rôznymi formami násillia na ženách. Pod násillím na ženách by podľa súčasnej všeobecnej definície mohli byť ponímané rôzne prípady a situácie, napríklad aj lúpežné prepadnutie ženy na ulici, kde páchatel použil násillie voči žene, hoci nemal v úmysle spôsobiť telesnú ujmu obeti, ale jeho konanie sledovalo iný cieľ, a to zmocniť sa cudzej veci.

Zo všeobecnej definície pojmu násillia na ženách tiež vyplýva, že násillie na ženách môže byť rôznej intenzity, a preto by bolo potrebné bližšie zadefinovať, akým spôsobom sa pojem násillia na ženách premietne do konkrétnej právnej kvalifikácie skutku z hľadiska jeho závažnosti. V súvislosti s otázkou vytvárania špecializovaných policajných tímov na prípady násillia na ženách je preto kľúčová aj otázka, či pojem násillia na ženách bude chápaný len v trestnoprávnej rovine alebo aj v rovine menej závažného protiprávneho konania kvalifikovaného ako priestupok.

Okrem toho je potrebné si uvedomiť, že násillie páchané na ženách môže mať rôzne formy a môže sa prejavovať či už ako násillie páchané mimo rodinných a partnerských vzťahov alebo aj ako násillie páchané v rodinách a partnerských vzťahoch (tzv. domáce násillie). Z uvedeného je zrejmé, že **pojmy násillie na ženách a domáce násillie nie je možné celkom stotožňovať**, nakoľko prípady násillia na ženách budú podľa vyššie uvedenej definície zahrňovať okrem prípadov domáceho

násilia aj také situácie, kde páchatel' s obeťou nie je v žiadnom príbuzenskom či inom blízkom vzťahu (napríklad akt znásilnenia alebo sexuálneho násilia na žene cudzím mužom).

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že ponímanie domáceho násilia zamerané výlučne na obeť ženy nie je celkom správne, nakoľko obeťami domáceho násilia sú často aj deti, seniori alebo osoby so zdravotným postihnutím, a to bez ohľadu na ich pohlavie.

Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014-2019 definuje pojem domáceho násilia v širšom zmysle, zahŕňajúc vyššie uvedené osoby. Pod pojmom „*domáce násilie*“ sa v zmysle tohto dokumentu rozumejú všetky činy telesného, sexuálneho, duševného a ekonomického násilia, ktoré sa vyskytujú v rámci rodiny alebo domácej jednotky alebo medzi bývalými alebo súčasnými manželmi alebo partnermi, či už páchatel' má, alebo v minulosti mal s obeťou spoločný pobyt.

Z pohľadu činnosti PZ domáce násilie je **protiprávne konanie**, ktoré z hľadiska závažnosti môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.

V prípade priestupkov sú takéto konania najčastejšie kvalifikované ako priestupky proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Tu je potrebné uviesť, že novelou účinnou od 1. januára 2016 (súčasť zákona č. 397/2015 Z.z., ktorým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony) došlo k odlišeniu páchania priestupku proti blízkej osobe a zverenej osobe od iných skutkových podstát v rámci priestupku proti občianskemu spolunažívaniu. Predmetná legislatívna zmena súvisela so zavedením trestnosti priestupkovej recidívy pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 2 Trestného zákona.

Zákonom č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. januára 2018, sa do právneho poriadku Slovenskej republiky zaviedla legálna definícia pojmu „*trestný čin domáceho násilia*“, ktorým sa na účely tohto zákona rozumie trestný čin spáchaný násilím alebo hrozbou násilia na príbuznom v priamom rade, osvojiteľovi, osvojencovi, súrodencovi, manželovi, bývalom manželovi, druhovi, bývalom druhovi, rodičovi spoločného dieťaťa alebo inej osobe, ktorá s páchatel'om žije alebo žila v spoločnej domácnosti. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že **definícia pojmu trestný čin domáceho násilia sa zaviedla výlučne na účely tohto zákona a nemá vplyv na trestnoprávne posudzovanie domáceho násilia na základe príslušných ustanovení Trestného zákona.**

Trestný zákon neupravuje samostatnú skutkovú podstatu trestného činu domáceho násilia. Konanie páchatel'a môže byť orgánmi činnými v trestnom konaní posúdené ako trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona, alebo ako niektorý z iných trestných činov uvedených v osobitnej časti Trestného zákona, najmä ako trestný čin:

- úkladná vražda podľa § 144 Trestného zákona,
- vražda podľa § 145 Trestného zákona,
- zabitie podľa § 147 a § 148 Trestného zákona,
- usmrtenie podľa § 149 Trestného zákona,
- účasť na samovražde podľa § 154 Trestného zákona,

- ublíženie na zdraví podľa § 155 až § 158 Trestného zákona,
- pozbavenie osobnej slobody podľa § 182 Trestného zákona,
- obmedzovanie osobnej slobody podľa § 183 Trestného zákona,
- obmedzovanie slobody pobytu podľa § 184 Trestného zákona,
- lúpež podľa § 188 Trestného zákona,
- vydieranie podľa § 189 Trestného zákona,
- nátlak podľa § 192 Trestného zákona,
- porušovanie domovej slobody podľa § 194 Trestného zákona,
- znásilnenie podľa § 199 Trestného zákona,
- sexuálne násilie podľa § 200 Trestného zákona,
- sexuálne zneužívanie podľa § 201, § 202 Trestného zákona,
- násilie proti skupine obyvateľov podľa § 359 Trestného zákona,
- nebezpečné vyhrážanie podľa § 360 Trestného zákona,
- nebezpečné prenasledovanie podľa § 360a Trestného zákona,

ak bol takýto trestný čin spáchaný na blízkej osobe podľa § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Ustanovenie trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona je vo vzťahu špeciality k ostatným vyššie uvedeným trestným činom.

2. ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA PZ, ÚTVARY PZ

Základný právny rámec činnosti PZ tvorí zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Z hľadiska organizácie sa PZ člení na služby, a to službu kriminálnej polície, službu finančnej polície, službu poriadkovej polície, službu dopravnej polície, službu železničnej polície, službu ochrany objektov, službu hraničnej a cudzineckej polície, službu osobitného určenia, službu ochrany určených osôb a inšpekčnú službu; organizačnou súčasťou PZ je aj útvar kriminalisticko-expertíznych činností, ktorý vykonáva odbornú činnosť a znaleckú činnosť podľa osobitných predpisov.

Služby PZ okrem inšpekčnej služby riadi prezident PZ (ak minister vnútra neurčí inak). Pokiaľ máme zvažovať vytváranie špecializácie pre prípady domáceho násillia, tak z hľadiska plnenia úloh jednotlivých služieb PZ pripadajú do úvahy najmä dve služby, a to služba kriminálnej polície a služba poriadkovej polície.

P PZ je sekciou MV SR pre riadenie služby kriminálnej polície, služby finančnej polície, služby poriadkovej polície, služby dopravnej polície, služby hraničnej a cudzineckej polície, služby železničnej polície, služby ochrany objektov, služby osobitného určenia, operačných stredísk PZ a riadenie osobitných útvarov s pôsobnosťou pre celé územie Slovenskej republiky na odhaľovanie a vyšetrowanie trestných činov (napr. NAKA). Analyzovať jednotlivé prepojenia z hľadiska riadenia je zložité a rozsiahle. Riadenie vychádza vždy z pozície jednotlivých útvarov, t.j. P PZ riadi vertikálne KR PZ a OR PZ, pričom KR PZ riadia v rámci svojej pôsobnosti jednotlivé OR PZ.

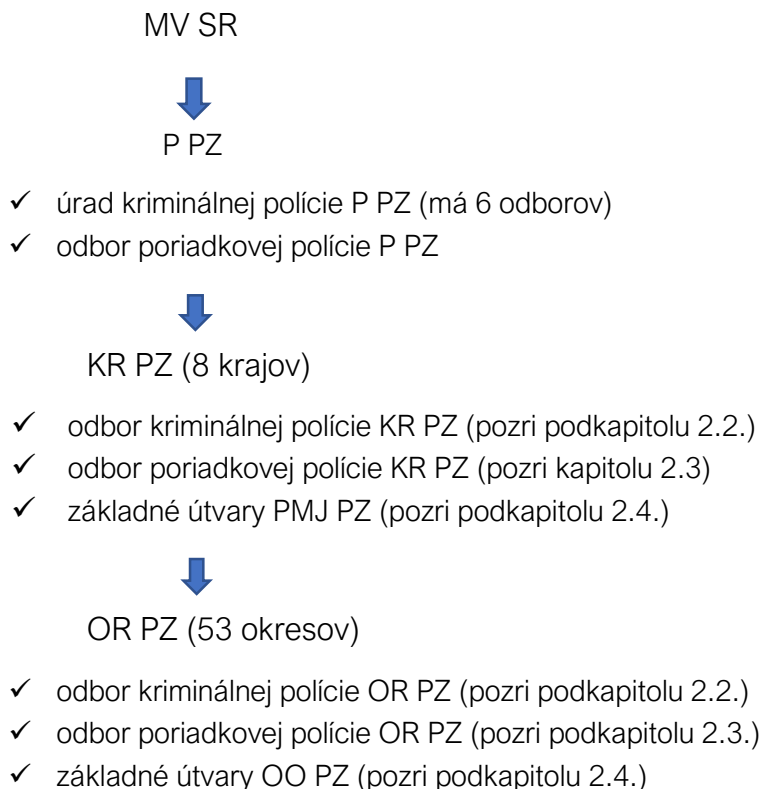
Pôsobnosť a hlavné úlohy P PZ a jeho organizačná štruktúra je bližšie upravená v nariadení P PZ č. 53/2015 Z.z. o organizačnom poriadku Prezídia Policajného zboru v znení neskorších predpisov.

V rámci štruktúry P PZ pôsobia odborno-metodické útvary pre jednotlivé služby PZ (napríklad úrad kriminálnej polície P PZ ako metodický útvar pre službu kriminálnej polície a odbor poriadkovej polície P PZ ako metodický útvar pre službu poriadkovej polície). Možno tiež spomenúť, že rámci štruktúry P PZ pôsobia aj špecializované útvary s celoslovenskou pôsobnosťou (napr. NAKA, NJBPNM), avšak vzhľadom na charakter trestnej činnosti, ktorými sa tieto útvary zaoberajú, v ich prípade nemá zmysel uvažovať o vytváraní špecializácie pre prípady násillia na ženách a domáceho násillia.

V rámci P PZ existujú aj ďalšie zložky, napr. odbor špecializovaných služieb P PZ, úrad medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ, Kriminalistický a expertízny ústav PZ a ďalšie. Tieto útvary vyšetrowanie nevykonávajú, ale plnia iné úlohy a z uvedeného dôvodu sú pre zriadenie špecializovaných policajných tímov z nášho pohľadu irelevantné.

Ak by sme mali uvažovať o vytvorení špecializovaných policajných tímov k problematike domáceho násillia, tak zrejme len na úrovni KR PZ alebo OR PZ. Na základe nižšie uvedeného bude zrejmé, prečo je potrebné uvažovať len týmto smerom.

Orientačná subordinačná schéma PZ pre naše uvažovanie v rámci vytvorenia špecializovaných policajných tímov je približne takáto (v schéme sa uvádzajú iba útvary PZ, ktoré prichádzajú do úvahy v rámci vytvorenia špecializovaných policajných tímov):

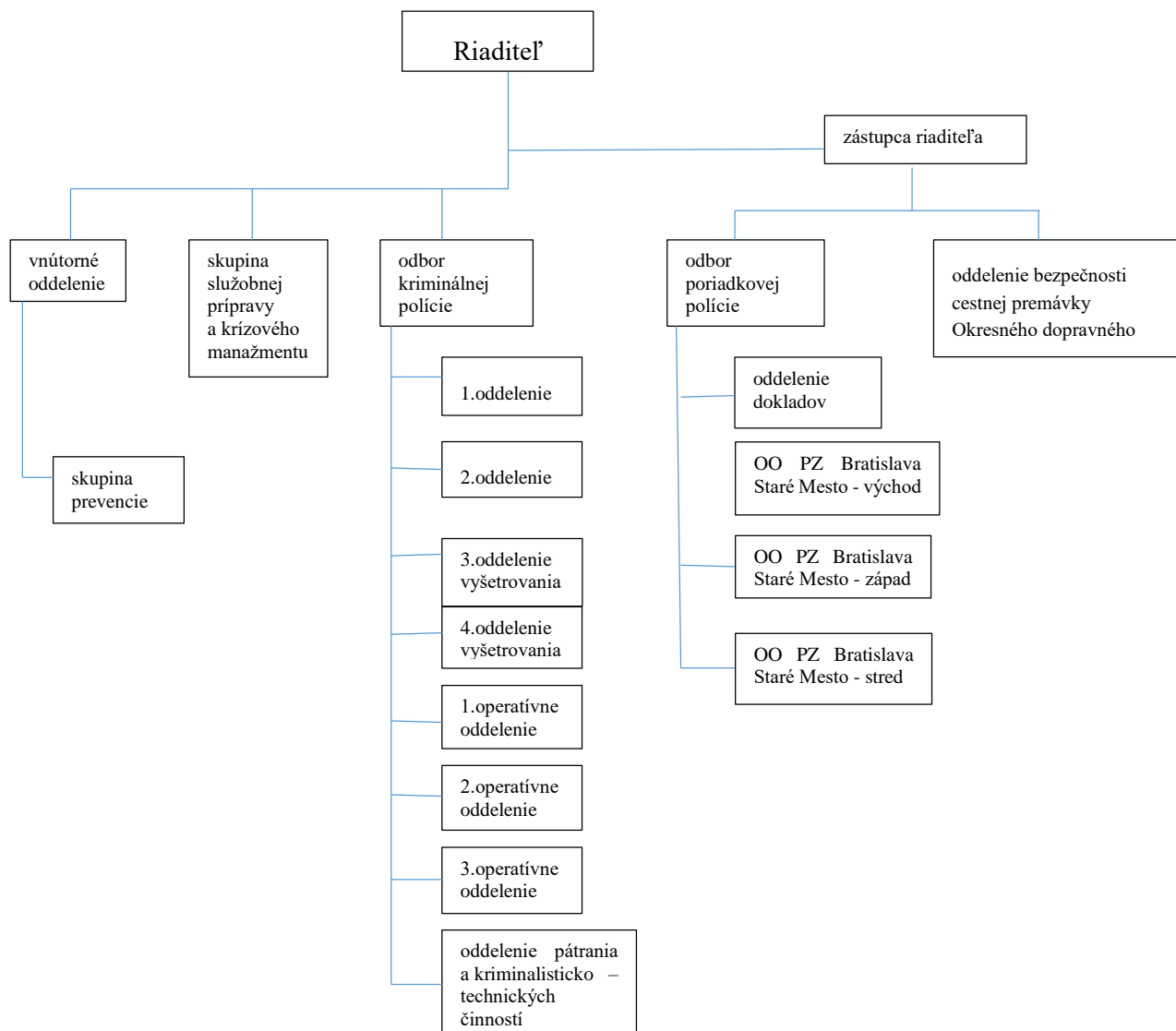
Mimo vyššie uvedenej štruktúry možno spomenúť Úrad inšpekčnej služby, ktorý je vecne príslušný pre trestné činy príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov (právny stav s účinnosťou od 1. februára 2019, predtým sekcia kontroly a inšpekčnej služby MV SR vecne príslušná pre trestné činy príslušníkov PZ). Úrad inšpekčnej služby riadi riaditeľ, ktorý je za výkon svojej funkcie zodpovedný vláde. V danom prípade však nemá zmysle uvažovať o špecializácii pre prípady násilia na ženách a domáceho násilia nakoľko ide o osobitný úrad mimo štruktúry PZ. V prevažnej miere skladbu trestných činov, ktorými sa tento útvar zaoberá, tvoria trestné činy proti poriadku vo veciach verejných, najmä trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona. Pre ilustráciu uvádzame, že v roku 2017 došlo k spáchaniu len 3 trestných činov týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona príslušníkmi PZ, pričom v roku 2016 nebol ani jeden takýto prípad zaznamenaný (informácia zo „Správy o trestnej činnosti príslušníkov PZ za rok 2017“, materiál z rokovania vlády SR zo dňa 11.04.2018).

2.1. Krajské riaditeľstvá PZ a okresné riaditeľstvá PZ

KR PZ je riadiacim a výkonným územným útvarom PZ na plnenie úloh zverených do pôsobnosti PZ v územnom obvode kraja. Krajské riaditeľstvo riadi po odbornej stránke, usmerňuje a kontroluje činnosť OR PZ v územnom obvode kraja. V súčasnosti je na území SR 8 KR PZ a 53 OR PZ. Organizačné poriadky jednotlivých KR PZ sú upravené pokynom riaditeľov jednotlivých KR PZ podľa vzorového organizačného poriadku vydaného nariadením ministra vnútra SR č. 19/2009

o vydaní vzorového organizačného poriadku krajského riaditeľstva Policajného zboru v znení neskorších predpisov. Jednotlivé OR PZ si tiež vydávajú vlastné organizačné poriadky.

Na pochopenie organizačnej štruktúry OR PZ môže poslúžiť nasledovná schéma.

2.2. Odbor kriminálnej polície

Dôležitou úlohou KR PZ a OR PZ okrem plnenia iných zásadných úloh je odhaľovanie a objasňovanie trestnej činnosti. V súčinnosti s niektorými základnými útvarmi odhaľujú trestnú činnosť a zisťujú páchatel'ov, ale čo je dôležité, vykonávajú úlohy vo vyšetrovaní a v skrátanom vyšetrovaní v rámci činnosti výjazdových skupín alebo špecializovaných tímov, podieľajú sa tiež na pátraní po osobách a veciach a tiež na odhaľovaní trestných činov prostredníctvom operatívno-pátracej činnosti.

Z hľadiska vyšetrovania trestných činov sú podstatné pre požadovaný zámer odbory kriminálnej polície, kde sú zaradení vyšetrovatelia PZ na jednotlivých oddeleniach vyšetrovania ale aj

operatívni pracovníci operatívneho oddelenia vykonávajúci
(viac v kapitole III).

operatívno-pátraciu činnosť

Odbory kriminálnej polície sú dislokované na každom KR PZ a OR PZ (celkovo 61 odborov). Na čele každého odboru stojí riaditeľ, ktorý má svojho zástupcu.

Pri diferenciacii vecnej príslušnosti odborov kriminálnej polície KR PZ a odborov kriminálnej polície OR PZ je potrebné vychádzať z nariadenia ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov.

Odbor kriminálnej polície KR PZ je okrem iného vecne príslušný pre

- obzvlášť závažné zločiny,
- trestné činy, ak bol skutok spáchaný organizovanou skupinou, zločineckou skupinou, extrémistickou skupinou alebo teroristickou skupinou (ak o nich nekoná špecializovaný útvar P PZ alebo iný útvar),
- trestné činy, ktoré sú inak vo vecnej príslušnosti odboru kriminálnej polície OR PZ, ak si to vyžaduje povaha veci vzhľadom na jej závažnosť, rozsiahlosť, zložitnosť alebo iný dôležitý záujem, ak tak opatrením určí riaditeľ KR PZ na základe vlastného posúdenia alebo ak mu tak uloží prezident PZ .

Odbor kriminálnej polície OR PZ je vecne príslušný pre trestné činy, o ktorých konanie v prvom stupni vykonáva okresný súd, okrem trestných činov, ktoré sú vo vecnej príslušnosti OO PZ, okresného dopravného inšpektorátu alebo krajského dopravného inšpektorátu alebo oddelenia železničnej polície KR PZ, ak o nich nekoná iný útvar.

Z uvedeného vyplýva, že prevažná väčšina uvedených trestných činov sa vyšetruje práve na odboroch kriminálnej polície OR PZ, odbory kriminálnej polície KR PZ sa zaoberajú závažnejšími trestnými činmi, prípadne prípadmi, v ktorých je vyšetovanie náročnejšie a zložitejšie.

Ako sme už uviedli, odbor kriminálnej polície sa nachádza na každom KR PZ a OR PZ, na čele odboru je vždy riaditeľ (spravidla bývalý vyšetrovateľ). V rámci každého odboru kriminálnej polície sú zriadené oddelenia vyšetovania, kde pôsobia vyšetrovatelia a operatívne oddelenia, kde pôsobia operatívni pracovníci. Tieto oddelenia sú rozdelené podľa druhu kriminality na:

1. oddelenie – násilná kriminalita
2. oddelenie - majetková kriminalita
3. oddelenie - ekonomická kriminalita
4. oddelenie – ekonomická kriminalita (vybrané trestné činy, napr. daňová problematika)

Trestné činy v súvislosti s problematikou domáceho násillia sa riešia a pridelujú v súčasnosti spravidla iba vyšetrovateľom 1. oddelenia.

Pokiaľ ide o aktuálnu prax, problematiku domáceho násillia počas výjazdov (pohotovosti) rieši vyšetrovateľ, ktorý má v rámci OR PZ (len výnimočne KR PZ) služobnú pohotovosť (je buď priamo na pracovisku alebo je doma na telefóne, ide spravidla o 12 hodinovú pohotovosť). Tieto prípady,

s poukazom na vecnú a miestnu príslušnosť, končia a riešia predovšetkým vyšetrovatelia OR PZ. Počas víkendu a po pracovnej dobe vec rieši vyšetrovateľ OR PZ z ktoréhokoľvek z vyššie uvedeného oddelenia, teda ten, ktorý má práve službu (pohotovosť). Takýto vyšetrovateľ prípad spracuje a následne po vykonaní prvotných úkonov a nevyhnutných úkonov spis odovzdá nadriadenému (napr. v najbližší pracovný deň, kedy sa robia tzv. ranné pracovné rozdelenia a diskutuje sa o prípadoch, ktoré napadli počas víkendu alebo vo večerných a nočných hodinách). Spis sa podľa povahy veci následne prideli príslušnému oddeleniu, resp. konkrétnemu vyšetrovateľovi, ktorý bude následne v predmetnej veci vykonávať vyšetrovanie. V praxi sa teda bežne stáva, že vyšetrovateľ, ktorý vec realizoval vo výjazde, následne nebude mať spis pridelený. Pri prideľovaní spisu, pokiaľ je to možné, nadriadení prihliada v týchto prípadoch aj na skúsenosti vyšetrovateľa s vyšetrovaním takýchto prípadov a pohlavie vyšetrovateľa, spravidla sú tieto spisy pridelené tým istým vyšetrovateľom, ktorí sa venujú vyšetrovaniu tejto trestnej činnosti. Samozrejme ide o „neoficiálnu špecializáciu“.

V prípade, že je domáce násilie nahlásené počas pracovného dňa a v čase medzi 07.30 h až 15.30 h, čo je obvykle stanovený pracovný čas, kedy sú na pracovisku všetci vyšetrovatelia, tak sa v praxi stáva a je to bežné, že prípad domáceho násillia prevezme a rieši výlučne vyšetrovateľ 1. oddelenia. Uvedené však nie je nijako „legislatívne“ podchytené, je to vec dohody medzi riadiacimi pracovníkmi konkrétneho OR PZ. Prax nie je všade rovnaká. Prihliada sa na skúsenosti vyšetrovateľa a taktiež na jeho status i pohlavie, keďže sa vyžaduje s poukazom na § 134 ods. 4, ods. 5 Trestného poriadku osobitný postup (výsluchy vedie tá istá osoba, resp. výsluch vedie osoba rovnakého pohlavia). V praxi sa môže stať, že je súbežne nahlásený ďalší obdobný prípad. V zálohe sú vyšetrovatelia určení na výpomoc, resp. vec rieši vyšetrovateľ, ktorý je aktuálne k dispozícii. O tomto vždy rozhodujú nadriadení vyšetrovateľa.

Na každom takomto **oddelení** môže byť 8 až 10 vyšetrovateľov. Tie počty sú rôzne, môžu byť aj nižšie, prípadne vyššie, sú určené počtom tabuliek. Môže sa stať, že tabuľka nie je obsadená a na oddelení tak chýba vyšetrovateľ. Na niektorých útvaroch PZ, kde evidujú zvýšený nárast kriminality môže byť viac oddelení, napr. ďalšie oddelenie, ktoré sa zameriava už na len konkrétne oblasti trestnej činnosti (napr. daňové trestné činy a ostatné súvisiace trestné činy). Nejde o nejakú výlučnú špecializáciu, ale ide skôr o **rozloženie zaťaženia** útvaru na ďalšie novovytvorené oddelenie. Počet alebo vytvorenie nového oddelenia je v kompetencii príslušného útvaru OR PZ alebo KR PZ. Z vyššie uvedeného vyplýva, že na jednom OR PZ alebo KR PZ môže byť spoločne 30 až 40 vyšetrovateľov, tieto počty sa odvíjajú od veľkosti okresného mesta alebo príslušného kraja, prípadne od nápadu alebo charakteru kriminality.

Na týchto útvaroch je častá fluktuácia. Vyšetrovatelia často prechádzajú na iné útvary PZ alebo ukončujú služobný pomer. Aj z uvedeného dôvodu nebola nikdy tendencia vytvárať nejakú ďalšiu alebo výraznejšiu špecializáciu v rámci jedného oddelenia (ktoré samo o sebe je už špecializované). Evidujeme poznatky o tom, že vyšetrovatelia sa nechcú špecializovať. Špecializácia má svoju nevýhodu spočívajúcu v tom, že činnosť takéhoto vyšetrovateľa je obmedzená akoby na jeden trestný čin. V praxi majú potom problém, najmä čo sa týka výjazdov a pohotovosti, kedy musia riešiť aj iné trestné činy. Skúsenosti s inými trestnými činmi v praxi potom chýbajú a nedokážu plnohodnotne zastúpiť miesto iného vyšetrovateľa, prípadne môžu mať problém počas výjazdov. Nevýhodou takejto špecializácie je potom aj to, že taký vyšetrovateľ má pridelené len 3-4 spisy (v porovnaní s inými vyšetrovateľmi, ktorí môžu mať napr. 20 až 30 spisov).

Prípadov domáceho násillia vo vecnej príslušnosti vyšetrovateľov nie je toľko, aby tu bola potreba vytvárať osobitné špeciálne oddelenie na dokumentovanie tejto trestnej činnosti. Ak by sa mala vytvárať nejaká špecializácia, tak len v rámci už existujúceho oddelenia.

Samozrejme, za súčasného nápadu trestnej činnosti a personálneho stavu vyšetrovateľov nie je vylúčené, že takto „špecializovaný vyšetrovateľ“ by mal pridelované aj iné trestné veci mimo svojej špecializácie.

Pokiaľ ide o celkové počty, v SR je spolu na OR PZ a KR PZ plánovaný počet vyšetrovateľov 1297, skutočný stav vyšetrovateľov PZ k 31.12.2018 bol 1160 vyšetrovateľov (údaj bez čakateľov) a 69 čakateľov. Uvedený údaj je orientačný a vychádza za aktuálneho počtu obsadenosti stavu tabuľkových miest.

V súčasnosti nie je na odboroch kriminálnej polície KR PZ a OR PZ žiadna osobitná špecializácia vyšetrovateľov na prípady násillia na ženách alebo domáceho násillia. O určitej špecializácii možno hovoriť len vo všeobecnej rovine a to podľa druhu trestnej činnosti (majetková, násillná, ekonomická) na základe zaradenia vyšetrovateľa na príslušnom oddelení vyšetrovania.

2.3. Odbory poriadkovej polície

Odbor poriadkovej polície KR PZ najmä odborne riadi, usmerňuje a kontroluje výkon služby poriadkovej polície na OR PZ, plní aj ďalšie úlohy napríklad v oblasti ochrany verejného poriadku a to organizuje bezpečnostné opatrenia na ochranu verejného poriadku počas konania akcií krajského významu alebo podujatí zasahujúcich do dvoch alebo viacerých okresov, ako aj opatrení pri zhoršení bezpečnostnej situácie v prevažnej časti územného obvodu kraja.

Odbor poriadkovej polície OR PZ zastrešuje služby poriadkovej polície v rámci OR PZ. Pod odbor poriadkovej polície OR PZ sú okrem iného začlenené aj OO PZ ako základné útvary PZ.

V tejto súvislosti možno uviesť, že na základe organizačných zmien PZ z minulého obdobia boli bývalé oddelenia skráteného vyšetrovania vyčlenené spod štruktúry kriminálnej polície (bývalé úrady justičnej a kriminálnej polície OR PZ) a začlenené do štruktúry odborov poriadkovej polície OR PZ. Súčasný stav je taký, že skrátené vyšetrovanie je v súčasnej dobe vykonávané poverenými príslušníkmi PZ na OO PZ (*viac v kapitole III*).

V súčasnej dobe je v rámci SR dislokovaných 229 OO PZ. Z hľadiska personálneho stavu možno uviesť, že v súčasnosti je v SR cca 1 245 poverených príslušníkov PZ, ide o orientačný údaj k 31. decembru 2018 podľa aktuálneho stavu obsadenosti tabuľkových miest. Plánovaný počet poverených príslušníkov PZ v rámci SR je 1345.

Odbor poriadkovej polície a odbor kriminálnej polície majú na príslušnom KR PZ a OR PZ rovnocenné postavenie, t.j. nie je tam vzájomná podriadenosť. Odbor poriadkovej polície je riadený osobitne a tiež má svojho riaditeľa, ktorý má svojho zástupcu.

2.4. Základné útvary PZ

Pri riešení prípadov násillia na ženách a domáceho násillia prichádzajú často do prvého kontaktu s týmito prípadmi základné útvary PZ služby poriadkovej polície, a to OO PZ, ktoré sú dislokované

pod OR PZ (v súčasnosti je v rámci SR celkovo 229 OO PZ) a PMJ PZ s územnou pôsobnosťou, ktorá je dislokovaná pod jednotlivé KR PZ (v súčasnosti je ich v rámci SR celkovo 8).

Pod KR PZ patria aj diaľničné oddelenia, oddelenie mýtnej polície a oddelenie železničnej polície.

Základnými útvarmi PZ sa pre potreby tejto analýzy rozumejú:

- OO PZ
- PMJ PZ.

Nariadenie MV SR č. 53/2015 o dislokácii, typizácii a územnej pôsobnosti základných útvarov Policajného zboru definuje počty základných útvarov a určuje ich pôsobnosť.

Základné zásady dislokácie a typizácie základných útvarov PZ sú upravené v nariadení MV SR č. 99/2018 o zásadách dislokácie, typizácie a systemizácie základných útvarov Policajného zboru. Základné útvary PZ sú dislokované a typizované podľa demografickej a ekonomicko-sociálnej charakteristiky teritória (rozloha územia, počet obyvateľov, hustota obyvateľov a pod.), špecifika teritória (napr. strediská spoločenského a kultúrneho života, rekreačné a kúpeľné strediská a pod.) a bezpečnostnej situácie na teritóriu.

Pri typizácii základných útvarov PZ sa rozlišujú základné útvary I. typu, II. typu a III. typu podľa počtu policajtov. V prípade PMJ PZ sa podľa počtu policajtov rozlišuje len I. typ a II. typ. Základné útvary I. typu majú najväčší počet policajtov.

Typizáciu OO PZ a PMJ PZ (podľa počtu miest policajtov) uvádzame v tabuľke.

Typizácia základných útvarov PZ - OO PZ, PMJ PZ

OO PZ	PMJ PZ
I. typ – 56 a viac miest policajtov	I. typ – 111 a viac miest policajtov
II. typ – 31-55 miest policajtov	II. typ – 38-110 miest policajtov
III. typ – 16-30 miest policajtov	-

Činnosť vyššie uvedených základných útvarov PZ služby poriadkovej polície je špecifikovaná v nariadení P PZ č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru. Úlohy OO PZ a PMJ PZ podľa jednotlivých úsekov sú znázornené v tabuľke.

Úlohy základných útvarov PZ - úseky

OO PZ	PMJ PZ
- ochrany verejného poriadku	- ochrany verejného poriadku
- boja proti trestnej činnosti	- boja proti trestnej činnosti
- bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky	- zabezpečenia bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky

- dokladov a evidencií	
- odhaľovania, objasňovania, oznamovania a prejednávania priestupkov a zisťovania ich páchatel'ov	- odhaľovania a oznamovania priestupkov a zisťovania ich páchatel'ov a prejednávania priestupkov v blokovom konaní*
- trestného konania	- trestného konania
- kontroly v rámci pohraničného územia	- kontroly v rámci pohraničného územia
- správy štátnej hranice	
- kontroly vnútorných hraníc pri ich dočasnom obnovení	

*v prípade, že priestupok nemožno prejednať, PMJ PZ ďalej priestupok neobjasňuje a odstúpi ho na ďalšie objasňovanie na OO PZ podľa miestnej príslušnosti

Na priblíženie výkonu služby a na efektívne plnenie úloh OO PZ sa zriaďuje **tzv. policajná stanica**, ide o vysunuté pracovisko OO PZ. Za činnosť policajnej stanice zodpovedná referent pre riadenie policajnej stanice, ktorého priamo riadi riaditeľ OO PZ.

Formy služobnej činnosti OO PZ sú stála služba, hliadková služba, obchôdzková služba, hlásna služba, administratívne práce a ostatná služobná činnosť. Formy služobnej činnosti PMJ PZ sú hliadková služba, hlásna služba, administratívne práce a ostatná služobná činnosť.

Stála služba sa vykonáva na každom OO PZ nepretržite v plánovaných 12-hodinových zmenách. Stála služba okrem iného prijíma ústne, telefonické, telefaxové, písomné a elektronické oznámenia a bezodkladne vykonáva nevyhnutné opatrenia, prijíma oznámenia o priestupkoch a o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, vysiela v neprítomnosti príslušného nadriadeného OO PZ policajta do výkonu hliadkovej služby alebo obchôdzkovej služby. Stálu službu vykonáva spravidla referent stála služba a referent s územnou a objektovou zodpovednosťou, vykonáva sa v služobnej rovnošate.

Hliadkovou službou sa rozumie činnosť hliadky PZ, ktorá je vykonáva pešo, služobným vozidlom (alebo služobným plavidlom) v určenom úseku hliadky za účelom predchádzania a zabraňovania narušovaniu verejného poriadku, páchaniu trestnej a inej protiprávnej činnosti, pátrania po osobách a veciach a plnenia ďalších bezpečnostných úloh. Hliadkovú službu na OO PZ spravidla vykonáva referent, starší referent pre riadenie referentov, referent s územnou a objektovou zodpovednosťou a starší referent pre prácu v komunitách.

Na základe rozhodnutia riaditeľa vykonáva hliadkovú službu v odôvodnených prípadoch vzhľadom na bezpečnostnú situáciu prípadne policajt zaradený na inej funkcii (napríklad poverený policajt). Na PMJ PZ vykonáva hliadkovú službu spravidla referent. Hliadková služba sa vykonáva v služobnej rovnošate, prípadne v občianskom odevu podľa rozhodnutia riaditeľa (veliteľa).

Obchôdzkovou službou sa rozumie činnosť hliadky PZ, ktorá je vykonáva pešo, služobným vozidlom (alebo služobným plavidlom) založená predovšetkým na úzkom kontakte s verejnosťou, spolupráci so štátnymi orgánmi, orgánmi územnej samosprávy, mimovládnyimi organizáciami,

záujmovými združeniami, fyzickými osobami a právnickými osobami s cieľom zabezpečenia prevencie kriminality, s využitím dobrej miestnej znalosti a osobnej znalosti. Obchôdzkovú službu predovšetkým vykonáva referent z územnou a objektovou zodpovednosťou a starší referent pre prácu v komunitách. Obchôdzková služba sa vykonáva v služobnej rovnošate, prípadne v občianskom odevu podľa rozhodnutia riaditeľa.

Administratívne práce vykonávajú policajti OO PZ podľa ich funkčného zaradenia, ide o prijímanie, evidovanie a vybavovania oznámení o priestupkoch a trestných činoch, vybavovanie dožiadaní štátnych orgánov, obcí, právnických osôb a fyzických osôb a plnenie úloh na úseku správnej služby.

Ostatná služobná činnosť zahŕňa najmä zabezpečenie priebežnej služobnej prípravy policajta (odborná, fyzická, psychologická a pod.), materiálno-technické a finančné zabezpečenie základného útvaru PZ, organizovanie výkonu služby a pod.

V nadväznosti na vyššie uvedenú činnosť OO PZ možno spomenúť ešte dva významné úseky činnosti, a to úsek trestného konania (*pozri aj kapitolu III*) a úsek konania o priestupkoch.

V oblasti trestného konania možno uviesť, že na OO PZ sú zaradení poverení príslušníci PZ, ktorí vykonávajú tzv. skrátené vyšetrowanie. V rámci jednotlivých OO PZ sú samostatné tabuľkové miesta pre policajtov vo funkcii povereného príslušníka PZ, ich počet je rôzny podľa veľkosti OO PZ. Podľa nariadenia ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov OO PZ je vecne príslušné na skrátené vyšetrowanie o prečinoch, pre ktoré Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje tri roky okrem prečinov, ktoré sú vo vecnej príslušnosti okresného dopravného inšpektorátu, krajského dopravného inšpektorátu alebo oddelenia železničnej polície KR PZ, ak o nich nekoná iný útvar.

Základný právny rámec v oblasti konania o priestupkoch predstavuje zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. V tomto zákone sú okrem iného špecifikované priestupky, ktoré PZ ako správny orgán aj prejednáva (napr. priestupky spáchané porušením všeobecnej záväzných právnych predpisov o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky). V prípadoch domáceho násillia však pôjde o priestupky (spravidla kvalifikované ako priestupky proti občianskemu spolunažívaniu), ktoré OO PZ len objasňujú, ale prejednávajú ich príslušné okresné úrady. Podrobnosti a postup príslušníkov PZ pri objasňovaní priestupkov je upravený nariadením prezidenta PZ č. 7/2002 o objasňovaní priestupkov a prejednávaní priestupkov v Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na širokú škálu úloh, ktoré OO PZ plnia a personálne poddimenzovanie, v praktickej činnosti OO PZ nie je neobvyklé, že policajt, ktorý je zaradený na tabuľkovom mieste povereného príslušníka PZ, často vykonáva aj iné služobné činnosti, napríklad je velený do stálej služby, hliadkovej služby a pod. , čo samozrejme predstavuje zvýšenú záťaž pre takéhoto policajta, ktorí by mal prioritne plniť úlohy na úseku trestného konania.

3. VYŠETROVATEĽ PZ, POVERENÝ PRÍSLUŠNÍK PZ A OPERATÍVNY PRACOVNÍK PZ

Pojem **vyšetrovateľ PZ a poverený príslušník PZ** čo do postavenia a činnosti má oporu v zákone č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. V ustanovení § 7 predmetného zákona je definované vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie. Uvedená definícia dáva policajtovi vo vyšetrovaní určitú samostatnosť, čo okrem iného znamená, že sa rozhoduje sám. V zásade a zjednodušene povedané, nie je viazaný právnym názorom iných osôb, rozhoduje sa vo vyšetrovaní samostatne a je viazaný len pokynmi zo strany prokurátora, ktorý vo vzťahu k vyšetrovaniu vykonáva dozor.

Legálnu definíciu pojmu vyšetrovateľ PZ a poverený príslušník PZ obsahuje Trestný poriadok v ustanovení § 10 ods. 8, ktorý definuje pojem vyšetrovateľ a poverený príslušník PZ pre účely Trestného poriadku. Vyšetrovateľ PZ a poverený príslušník PZ má v zmysle Trestného poriadku **postavenie orgánu činného v trestnom konaní**.

Trestný poriadok tiež definuje príslušnosť vyšetrovateľa PZ a povereného príslušníka PZ nasledovne:

- **poverený príslušník PZ** vykonáva skrátené vyšetrovanie o prečinoch, pre ktoré Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje tri roky (rozsah skráteného vyšetrovania - § 202 Trestného poriadku),
- **vyšetrovateľ PZ** vykonáva skrátené vyšetrovanie o prečinoch, pre ktoré Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje tri roky (rozsah skráteného vyšetrovania - § 202 Trestného poriadku) a vyšetrovanie (rozsah vyšetrovania - § 200 Trestného poriadku).

Ďalším dôležitým právnym aktom, ktorým sa riadia vyšetrovateľ PZ a poverený príslušník PZ, je nariadenie ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov. Tento predpis rieši vecnú a miestu príslušnosť útvarov PZ, ale aj postup na mieste činu, riadenie a kontrolu vyšetrovania a skráteného vyšetrovania, prijatie trestného oznámenia, výjazdové skupiny, činnosť na mieste činu a ďalšie.

Na základe vyššie uvedeného možno zhrnúť, že vyšetrovateľ PZ a poverený príslušník PZ majú postavenie orgánov činných v trestnom konaní a ich činnosť upravujú tieto právne predpisy:

- Trestný zákon,
- Trestný poriadok,
- zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- nariadenie ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov.

Operatívny pracovník odboru kriminálnej polície na rozdiel od vyšetrovateľa PZ alebo povereného príslušníka PZ nie je orgánom činným v trestnom konaní. Plní predovšetkým úlohy na úseku odhaľovania a objasňovania trestnej činnosti, je členom výjazdovej skupiny, plní úlohy uložené v pláne vyšetrovania a taktiež predkladá podnety vyšetrovateľovi PZ alebo poverenému príslušníkovi PZ na začatie trestného stíhania, v prípade ak na základe vlastnej operatívno-pátracej činnosti zistil informácie o podozrení zo spáchania trestného činu.

Z hľadiska špecializácie týchto policajtov za zmienku stojí v súvislosti s prípadmi domáceho násillia spomenúť nariadenie prezidenta PZ č. 21/2009 o postupe na úseku trestnej činnosti mládeže a trestnej činnosti páchanej na mládeži v znení nariadenia prezidenta PZ č. 1/2011, ktoré definuje úlohy tzv. určeného policajta okresu (ktorým je spravidla operatívny pracovník odboru kriminálnej polície OR PZ) na úseku odhaľovania a objasňovania tejto trestnej činnosti a prevencie.

Na základe už vyššie uvedeného možno konštatovať, že v súvislosti s vytvorením špecializovaných policajných tímov pre prípady domáceho násillia by bolo vhodné uvažovať o policajtoch, ktorí sú priamo vo výkone a sú dislokovaní na OR PZ na pozícii:

- vyšetrovateľ PZ
- poverený príslušník PZ
- operatívny pracovník.

4. POLICAJTI „PRVÉHO KONTAKTU“

Do prvého kontaktu s občanom, resp. obeťou prichádzajú často policajti služby poriadkovej polície v rámci hliadkovej činnosti. Ide najmä o prípady, kedy je potrebné zabezpečiť alebo preveriť narušenie verejného poriadku alebo je potrebné zabezpečiť ochranu života a zdravia osôb a ich majetku, zabezpečiť miesto činu a pod. Ide o prípady, kde vec neznesie odklad alebo kde vo všeobecnosti dochádza k násiliu, konfliktom a iným udalostiam, ktoré si vyžadujú vykonanie služobného zákroku (prenasledovanie páchatel'a, obmedzenie osobnej slobody osoby a pod). Ide tzv. policajtov „prvého kontaktu“, ktorí sú prednostne vysielaní k udalostiam ohlásených spravidla na tiesňovú linku 158 najmä za účelom ich preverenia, resp. zabezpečenia verejného poriadku.

V prvom rade ide o **policajtov** slúžiacich na OO PZ dislokovaných pod OR PZ, ktorých náplň práce pozostáva predovšetkým v udržiavaní verejného poriadku, t.j. vykonávajú tzv. hliadkovú činnosť (*viac podkapitola 2.4.*). Policajti sa riadia podľa plánu služieb, pričom slúžia spravidla 8 alebo 12 hodinové nepretržité služby. Sú spravidla vysielaní do terénu a na miesta udalostí, kde zabezpečujú najmä verejný poriadok. Sú vysielaní na bezpečnostné akcie i do hliadkovej služby. Môžu byť vyslaní na miesto trestného činu, aby zabezpečili takéto miesto alebo asistovali na mieste činu, napr. vyšetrovateľovi PZ. Riešia aj veci na úrovni priestupkov. V mnohých prípadoch sú to práve títo policajti, ktorí **komunikujú ako prví s obeťami** trestných činov, či už ide o domáce násilie alebo iný trestný čin. Podieľajú sa na eskortách osôb. Pre svoj výkon používajú prevažne motorové vozidlo alebo sú v tzv. pešej hliadke (*viac podkapitola 2.4.*).

Títo policajti pri vykonávaní služobných zákrokov postupujú podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Pri preverovaní oznámení podozrenie z domáceho násillia využívajú dotazník na odhad rizika ohrozenia (otázky kladené ohrozenej osobe), na základe ktorého následne prijímanú potrebné opatrenia na ochranu ohrozenej osoby. Jedným z takýchto opatrení v prípadoch domáceho násillia je aj oprávnenie vykázania násilníka zo spoločného obydllia na 10 dní podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Medzi tzv. policajtov prvého kontaktu možno zaradiť aj **policajtov** zaradených na **PMJ PZ**, ktorá je dislokovaná len pod KR PZ. Ide nepretržitú službu spočívajúcu v tom, že policajti na výkon používajú výlučne motorové vozidlá a sú neustále v kontakte s príslušným operačným strediskom. Spravidla sú vysielaní podobne, ako vyššie uvedení policajti OO PZ, na miesto udalosti, kde bol narušený verejný poriadok, ale bo sa stal trestný čin, napr. na zabezpečenie miesta činu, na prenasledovanie unikajúceho páchatel'a a pod. Na miesto takejto udalosti sa dostaví v niektorých prípadoch aj niekoľko hliadok naraz (2-3 vozidlá), vždy podľa okolnosti prípadu. Za istých okolností môžu byť vyslaní aj na miesto, kde došlo k narušeniu verejného poriadku, resp. k udalosti, ktorá má charakter domáceho násillia, pričom vykonávajú vždy len prvotné úkony, aby nastolili verejný poriadok alebo miesto udalosti, resp. aby zamedzili pokračovaniu v trestnej činnosti (*viac podkapitola 2.4.*). Títo príslušníci PZ sa tiež riadia prioritne zákonom č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.

Vyššie uvedení policajti „prvého kontaktu“ **nemajú** postavenie orgánov činných v trestnom konaní, aj keď v praxi sa nevylučuje, aby policajt zaradení do funkcie povereného príslušníka PZ bol velení aj do hliadkovej služby na OO PZ. V danom prípade však poverený príslušník PZ prioritne plní úlohy vyplývajúce z hliadkovej služby.

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že v súvislosti s vytvorením špecializovaných policajných tímov by bolo vhodné uvažovať o policajtoch, ktorí sú priamo vo výkone a sú dislokovaní na OO PZ na pozícii:

- policajt - referent OO PZ.

5. OPERAČNÉ STREDISKÁ A DOMÁCE NÁSILIE

Operačné stredisko zohráva významnú úlohu pri riadení činnosti základných útvarov PZ. V súčasnosti je vytvorených v SR osem pracovísk, ktoré sú dislokované na každom KR PZ. Centrálne ich riadi **ústredné operačné stredisko** operačného odboru P PZ. V súčasnosti existuje aj operačné stredisko Riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície Sobrance úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ, ktoré má osobitné postavenie. Ústredné operačné stredisko operačného odboru P PZ je online prepojené so všetkými podriadenými operačnými strediskami.

Každé operačné stredisko má vlastný **pokyn** riadenia. Tento pokyn je o zásadách činnosti operačného strediska v konkrétnom kraji a každé operačné stredisko si vytvára svoj interný akt činnosti. Ten sa snaží prispôbiť vlastným požiadavkám v rámci svojho kraja na svojom teritóriu. Operačný odbor každého KR PZ zabezpečuje riadenie, kontrolu a koordináciu výkonu služby PZ prostredníctvom svojho operačného strediska. Operačný odbor riadi riaditeľ. Operačné stredisko je pracovisko operačného odboru KR PZ, ktoré je samostatným oddelením. Pokiaľ ide o právny základ, činnosť operačných stredísk upravuje nariadenie Ministerstva vnútra SR č. 88/2017 o činnosti operačných stredísk, kde sú definované zásady a základné úlohy.

Ak nie je určené inak, na čele každého operačného strediska je vedúci. Výkon služby na operačnom stredisku sa vykonáva nepretržite v plánovaných 24 hodinových zmenách. Operačné stredisko každého KR PZ pozostáva z viacerých ľudí, ktorí sú dislokovaní fyzicky na jednom pracovisku. Výkon služby na tomto pracovisku je rôznorodý a nespočíva len v prijímaní podnetov od občanov.

Činnosť na útvare zabezpečuje vedúci zmeny operačného strediska, starší referent operačného strediska a referent operačného strediska. Pre zjednodušenie a pochopenie riadenia z pohľadu prípadného zriadenia špecializovaných policajných tímov je dôležitý **operátor** a potom **operačný dôstojník**, ktorých je na jednom takomto pracovisku niekoľko. Operátor má iné úlohy, ako operačný dôstojník. Operačný dôstojník si sleduje len svoj „okres“, teda svoju miestnu príslušnosť. Napríklad kraj Bratislava aj s okolím má niekoľko okresov (Bratislava I až V) a niekoľko ďalších okresných miest (Senec, Malacky, Pezinok). Každé mesto alebo okres by malo mať na operačnom stredisku svojho operačného dôstojníka.

Oznámenie na tiesňovej linke 158 prijíma len operátor, ktorý sa snaží získať prvotné informácie k udalosti. Operátor len prijíma hovory a zakladá prvotnú informáciu k udalosti. Tieto informácie operátor zapisuje priebežne do udalostí v tzv. produkčnom prostredí, čím zakladá niečo ako „detail udalosti“. O tomto prijatí je súbežne cez produkčné prostredie vyzvozený príslušný operačný dôstojník (napr. Bratislava I, ak oznamovateľ volá z tejto časti mesta). Prichádzajúcu informáciu sledujú všetci operační dôstojníci na KR PZ, ale ak je vidieť, že oznamovateľ je z Bratislavy I, tak operačný dôstojník pridelený k tomuto okresu „prevezme“ v produkčnom prostredí predmetné oznámenie a priebežne ho online sleduje a postupne rieši v rámci svojho príslušného „obvodu“.

Operačný dôstojník má tiež prehľad o tom, aké informácie operátor od oznamovateľa získava a priebežne tak reaguje na obsah a množstvo získaných informácií. Obaja sú v kontakte online. Všetci (operátor a operačný dôstojník) pracujú spoločne v tzv. produkčnom prostredí a na svojom monitore vidia, aké informácie sa prijímajú, od koho prichádzajú a z akého miesta. Zadaním adresy od oznamovateľa operátor aj operačný dôstojník vidia na mape (obrazovka s mapkou), kde sa oznamovateľ približne nachádza a môže tam vyslať najbližšiu hliadku PZ.

Oznamovanie prípadov domáceho násillia telefonicky na tiesňovú linku 158 je minimálne. Takýchto udalostí nie je veľa, spravidla sa takéto prípady ohlasujú osobne na útvaroch Policajného zboru. Percentuálne je to asi len 5 až 10 percent prípadov, ktoré boli nahlásené prostredníctvom čísla 112 alebo 158 (ide o nekvalifikovaný odhad operačného dôstojníka, nie je k tomu štatistika, nikto to nesleduje). Oznámenie prijíma vždy operátor, ktorý informáciu vyššie uvedeným spôsobom posúva ďalej príslušnému operačnému dôstojníkovi.

Pokiaľ ide o prijímanie podnetov s podozrením na domáce násillie, rozdelenie úloh, vyrozumievanie ostatných zložiek polície a pod., informácia prichádza prostredníctvom čísla 112 alebo priamo na číslo 158. Úloha operátora je však minimálna, len prijíma hovor, drží sa dohodnutého postupu a zapisuje udalosť. **Dôležitú úlohu zohráva operačný dôstojník**, ktorý prevezme informáciu od operátora online cez produkčné prostredie a snaží sa ju okamžite riešiť.

Operačný dôstojník má k dispozícii v produkčnom prostredí všetky dostupné informácie o udalosti. Vidí, aké informácie operátor prijal a zapísal v produkčnom prostredí. Na svojej obrazovke má „zoznam udalostí“, kde sa evidujú všetky prichádzajúce podnety na tiesňovú linku 158 (prípadne 112, ak došlo k presunu informácie na linku 158). V zozname udalostí sú prípady rozdelené na „rozpracované prípady“, na prípady „v riešení“ a na „ukončené prípady“. V produkčnom prostredí je možné si navoliť určitú aplikáciu (napr. bola ohlásená lúpež). Operačnému dôstojníkovi ale aj operátorovi sa môže objaviť v nadväznosti na túto udalosť v rámci tejto aplikácie pomôcka, tzv. scenár (ak je v informačnom systéme produkčného prostredia zapracovaný).

Pokiaľ ide o problematiku domáceho násillia, v súčasnosti majú na všetkých operačných strediskách v produkčnom prostredí v aplikácii „udalosť“ pomôcku. Prípady a udalosti vykazujúce znaky domáceho násillia alebo iného obdobného konania sú kategorizované v produkčnom prostredí ako „**domáce nezhody**“.

Operačný dôstojník má k dispozícii na obrazovke tzv. scenár, ktorý obsahuje zoznam otázok alebo informácie dôležité pre prijatie takéhoto oznámenia, ale aj pre vyťaženie oznamovateľa. Scenár je orientačný a nie je jeho úlohou vyčerpať všetky možnosti. Slúži len na prvotné získanie informácií od osoby, ktoré sú nevyhnutné na vykonanie ďalších krokov operačného dôstojníka. Ten má navyše na svojej obrazovke v produkčnom prostredí odkaz na tzv. „zdroje“, ktoré následne operačný dôstojník kontaktuje a vysiela na miesto udalosti.

V zozname zdrojov sú napr. všetky motorizované policajné hliadky v službe v rámci KR PZ, vyšetrovateľ PZ v pohotovosti, či už doma alebo na pracovisku alebo iní policajti v pohotovosti, zoznam stálych služieb OO PZ a pod. Operačný dôstojník tak má prehľad o všetkých v rámci KR PZ. Jeho úlohou je priebežne vyhodnotiť nahlásenú udalosť a odovzdať vec príslušnej zložke (útvaru) polície. To v praxi znamená, že ak vec neznesie odklad alebo je ohrozený bezprostredne život alebo zdravie osôb, vyšle na miesto udalosti najbližšiu dostupnú motorizovanú hliadku polície

a následne podľa povahy veci (ak je napr. tam podozrenie, že bol spáchaný trestný čin) môže na miesto udalosti súbežne vyslať vyšetrovateľa PZ alebo povereného príslušníka PZ. Podľa okolností prípadu môže operačný dôstojník informáciu odovzdať aj najbližšej stálej službe (čo je v praxi najbližšie OO PZ), ktorá následne vykonáva v rámci svojej pôsobnosti potrebné opatrenia. V rámci jedného okresu môže byť stálych služieb viac (napr. Bratislava I, kde sú až tri OO PZ a tri stále služby). Až na výnimky, stála služba sa nachádza na každom OO PZ (*pozri podkapitolu 2.4.*).

Výpočet možností v rámci vysielania hliadok či policajtov je veľký. V zásade ale platí, že operačný dôstojník sám rozhodne, komu informáciu odovzdá alebo koho na miesto udalosti vyšle. Prihliada na charakter a povahu veci, teda mal by dostatočne vyhodnotiť všetky riziká. Následne od policajtov, ktorých vyslal na miesto udalosti alebo boli vyslaní na miesto udalosti získava informácie o prípade.

Na základe uvedeného je zrejmé, že ak je polícii telefonicky nahlásený na linku 158, prípadne prostredníctvom linky 112 prípad vykazujúci znaky domáceho násillia, z rozhodnutia operačného dôstojníka na miesto udalosti ako prví prichádzajú policajti PMJ PZ alebo policajti z najbližšieho OO PZ (spravidla ide motorizovanú hliadku v teréne alebo sa vyšle motorizovaná hliadka priamo z útvaru). Pokiaľ je hliadka vybavená zariadením umožňujúcim jej lokalizáciu a je k udalosti najbližšie, operačný dôstojník vyšle na miesto udalosti práve túto hliadku, prípadne vyšle viac hliadok naraz. Komunikácia hliadok medzi sebou prebieha spravidla cez vysielачky. V zásade platí, že polícia vyráža na miesto udalosti veľmi rýchlo, resp. operačný dôstojník a prípadne stála služba sa snažia vyslať na miesto udalosti policajtov, ktorí sú k miestu najbližšie. Uvedené platí najmä vtedy, ak vec neznesie odklad a hrozí nebezpečenstvo.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že kontakt medzi obeťou a vyšetrovateľom PZ, prípadne obeťou a povereným príslušníkom PZ, ak uvažujeme, že by mohli byť zaradení medzi špecialistov, nemožno označiť za **prvý kontakt** s obeťou. Uvedené ani nie je možné dosiahnuť, pretože ak ide o ľudský život a zdravie, resp. vec neznesie odklad, na miesto udalosti sú vysielaní prioritne policajti PMJ PZ alebo OO PZ vykonávajúci hliadkovú činnosť, ktorí sú vysielaní na miesto udalosti prednostne. Týchto prípadov je však v porovnaní s prípadmi, kedy je domáce násillie nahlásené osobne priamo na útvare PZ, menej.

S poukazom na vyššie uvedené prevažujú situácie, kedy osoba (obeť) nahlási skutočnosť vykazujúce znaky domáceho násillia osobne na najbližšom útvare PZ, či už sama alebo v sprievode inej osoby, prípadne to oznámi písomne a neskôr prichádza do kontaktu s vyšetrovateľom PZ alebo povereným príslušníkom PZ. V prípade osobného oznámenia obeť prichádza do prvého kontaktu spravidla s policajtom na stálej službe, odkiaľ je vyzozumený vyšetrovateľ PZ alebo poverený príslušník PZ, ktorý je už na pracovisku alebo je v tzv. „dosahu“ na telefóne a následne je vyzozumený, aby sa dostavil na pracovisko.

Ak sa osoba dostaví na základe predvolania, obeť prichádza do kontaktu už len s vyšetrovateľom PZ alebo povereným príslušníkom PZ, ktorý má pridelený prípad a ktorý si ju predvolal. Operačné strediská v uvedených prípadoch nijako nezasahujú, môžu byť v osobitných prípadoch len vyzozumené o prípade, resp. môžu byť požiadané o pomoc a súčinnosť, ak je to potrebné.

Dôležité právne normy upravujúce činnosť operačných stredísk sú:

- Nariadenie MV SR č. 88/2017 o činnosti operačných stredísk v znení nariadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 80/2018,
- Nariadenie MV SR č. 13/2008 o postupe pri prijíme tiesňového volania na národnom čísle tiesňového volania Policajného zboru 158 v znení neskorších predpisov.

6. VZDELÁVANIE PRÍSLUŠNÍKOV PZ

Pokiaľ máme hovoriť o podmienkach kreovania špecializovaných policajných tímov, je potrebné v stručnosti ozrejmiť aj systém vzdelávania príslušníkov PZ. Vzdelávací systém príslušníkov PZ je v gescii Centra vzdelávania a psychológie sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu MV SR. V rámci vzdelávacej sústavy príslušníkov PZ rozlišujeme vzdelávanie na stredných odborných školách PZ (pomaturitné štúdium), vzdelávanie na A PZ v Bratislave (vysokoškolské štúdium) a ďalšie vzdelávanie (kurzy, stáže, inštruktážno-metodické zamestnania a pod.). V SR sú v súčasnosti 3 stredné odborné školy PZ a to v Bratislave, Pezinku a Košiciach. V rámci školských vzdelávacích programov stredných odborných škôl PZ a A PZ je téma násilia na ženách a domáceho násilia implementovaná len čiastočne.

Na stredných odborných školách PZ v rámci pomaturitného kvalifikačného štúdia „základná policajná príprava – práporčička“ je táto problematika obsiahnutá v predmetoch:

- Základný policajný výcvik
  - oprávnenie policajta vykázať osobu zo spoločného obydľia podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- Polícia a ľudské práva, Základné štátoprávne normy SR.
- Služba poriadkovej polície/služba hraničnej a cudzineckej polície
  - písomnosti v súvislosti s oprávnením vykázať zo spoločného obydľia podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
  - komplexné integrované cvičenie, praktický nácvik realizácie oprávnenia vykázať zo spoločného obydľia (taktika a postup policajta pri vykázaní osoby, spracovanie dokumentácie modelového prípadu v súlade s § 27a a § 29 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov),
  - vykonávanie služobných zákrokov (v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
  - poskytovanie ochrany osobám povereným výkonom rozhodnutia (§ 73 ods. 3 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov),
  - služobné zákroky proti jednotlivým kategóriám osôb (v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
  - služobné zákroky proti jednotlivým kategóriám osôb (v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
- Právo
  - pojmy podľa 5. hlavy všeobecnej časti Trestného zákona (pojmy blízka osoba, chránená osoba),

- trestné právo hmotné – osobitná časť Trestného zákona (trestné činy „Znásilnenie“, „Obchodovanie s ľuďmi“, „Týranie blízkej a zverenej osoby“).
- Etika a psychológia policajnej práce
- domáce násilie (agresia v domácom prostredí, podoby domáceho a rodinného násillia, násillie medzi partnermi v intímnych vzťahoch, faktory partnerskej agresie, žena ako obeť agresie a domáceho násillia, cyklus a dynamika domáceho násillia, psychologický profil a efektívna komunikácia s obeťou domáceho násillia),
- domáce násillie (deti ako obeť domáceho násillia, charakteristika abuzívnych rodičov, incest a pedofília),
- viktinológia (náuka o obetiach trestných činov, komunikácia s obeťou trestných činov).

Takéto vzdelávanie absolvujú všetci novoprijatí príslušníci PZ a získavajú ním kvalifikáciu na výkon štátnej služby príslušníka PZ.

Na stredných odborných školách PZ v rámci **pomaturitného zdokonaľovacieho štúdia „špecializovaná policajná príprava – dôstojnícka“** je táto problematika obsiahnutá v predmetoch:

- Služba poriadkovej polície/služba hraničnej a cudzineckej polície
- Oprávnenie policajta vykázať osobu zo spoločného obydllia podľa § 27a zákona č . 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- Praktické cvičenia na túto podtému podľa modelových situácií (poslucháči si nacvičujú postupy podľa osobitného zákona a interného predpisu - vykonávanie služobných zákrokov v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násillia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi).
- Právo
- Polícia a ľudské práva,
- Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách (poslucháči sú oboznámení s týmto materiálom).
- Etika policajnej práce
- Domáce násillie (rizikové faktory domáceho násillia, formy domáceho násillia, fázy domáceho násillia).

Vzdelávanie študentov A PZ v problematike násillia na ženách je realizované prostredníctvom prednášok a seminárov najmä v rámci nasledovných katedier:

Katedra kriminológie sa venuje viacerým témam súvisiacim s uvedenou problematikou a to najmä v rámci tém Viktimológia, Prevencia kriminality, Aktuálne preventívne programy a Programy prevencie na celoštátnej a regionálnej úrovni, Kriminalita páchaná na ženách, deťoch a senioroch, Právne aspekty prevencie kriminality a Systém prevencie a organizácia prevencie v Európskej únii,

Katedra vyšetrovania realizuje vzdelávanie v uvedenej problematike v rámci prednášok a seminárov z predmetu *Teória a metodika vyšetrovania*. V rámci uvedeného predmetu sú

venované osobitne prednášky a semináre metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím.

K problematike násilia na ženách a domáceho násilia sú pravidelne vypisované uvedenými katedrami aj témy diplomových prác.

V rámci systému ďalšieho vzdelávania príslušníkov PZ v praxi absentuje zatiaľ systematická odborná príprava k téme násilia na ženách a domáceho násilia. Priebežne sú realizované vzdelávacie aktivity pre príslušníkov PZ či už na celoslovenskej úrovni alebo na úrovni kraja či okresu k vyššie uvedeným témam. Napríklad v pôsobnosti KR PZ v Trenčíne sa v roku 2017 uskutočnil pilotný projekt vzdelávania k problematike domáceho násilia v spolupráci s Koordinačno-metodickým centrom pre prevenciu násilia na ženách. KR PZ v Nitre realizuje odbornú prípravu príslušníkov PZ k problematike domáceho násilia formou školení v spolupráci s neziskovou organizáciou „Centrum Slniečko“ v Nitre.

Problematika vzdelávania vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ pre prácu s obeťami násilia na ženách a domáceho násilia ako obzvlášť zraniteľnými obeťami je čiastočne riešená aj v rámci nasledovných dvoch aktivít úradu kriminálnej polície P PZ v spolupráci s A PZ.

Systém základnej odbornej prípravy vyšetrovateľ PZ a poverených príslušníkov PZ je realizovaný v rámci akreditovaného projektu zdokonaľovacieho kurzu pod názvom „Obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov, vyšetrovanie a prístup k obeť“. Realizácia tohto kurzu začala prebiehať na A PZ v poslednom štvrtroku 2018 a bude prebiehať aj v roku 2019. V roku 2018 bolo prevzdelaných cca 600 príslušníkov PZ. Celkový plánovaný počet prevzdelaných príslušníkov PZ je cca 3000.

Systém akreditovaného špecializovaného vzdelávania vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ na Akadémii PZ so zameraním na prácu s obzvlášť zraniteľnými obeťami v špeciálnych výsluchových miestnostiach bude realizovaný v rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“. Začiatok vzdelávania v rámci tohto projektu je plánovaný na rok 2019. Takéto vzdelanie absolvuje cca 350 príslušníkov PZ a pôjde o nadstavbu k základnej odbornej príprave.

Rešerš právnych predpisov

- zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov,
- nariadenie ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov,
- nariadenie Prezídia Policajného zboru č. 53/2015 o organizačnom poriadku Prezídia Policajného zboru v znení neskorších predpisov,
- nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 19/2009 o vydaní vzorového organizačného poriadku krajského riaditeľstva Policajného zboru v znení neskorších predpisov,
- nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 53/2015 o dislokácii, typizácii a územnej pôsobnosti základných útvarov Policajného zboru v znení neskorších predpisov,
- nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 99/2018 o zásadách dislokácie, typizácie a systemizácie základných útvarov Policajného zboru,
- nariadenie Prezídia Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru,
- nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 7/2002 o objasňovaní priestupkov a prejednávaní priestupkov v Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 21/2009 o postupe na úseku trestnej činnosti mládeže a trestnej činnosti páchanej na mládeži v znení nariadenia prezidenta Policajného zboru č. 1/2011,
- nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 88/2017 o činnosti operačných stredísk,
- nariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 13/2008 o postupe pri prijímaní tiesňového volania na národnom čísle tiesňového volania Policajného zboru 158 v znení neskorších predpisov.

Zoznam použitých skratiek

A PZ – Akadémia Policajného zboru

KR PZ – Krajské riaditeľstvo Policajného zboru

NAKA – Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru

NJBPNM – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru

OO PZ – Obvodné oddelenie Policajného zboru

OR PZ – Okresné riaditeľstvo Policajného zboru

PMJ PZ – Pohotovostná motorizovaná jednotka Policajného zboru

P PZ – Prezídium Policajného zboru

PZ – Policajný zbor

SR – Slovenská republika

